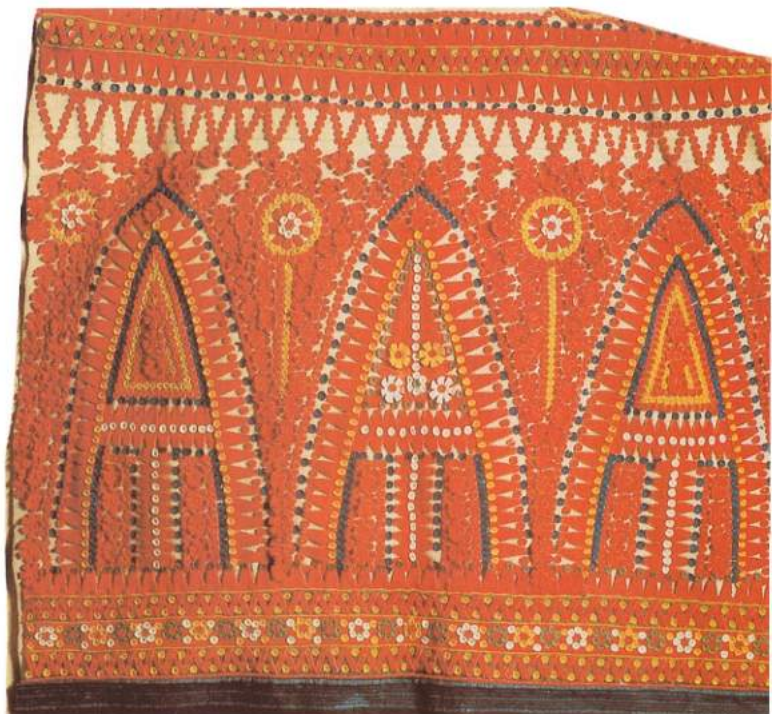

kratki kaput od smeđega sukna (*surka*) ukrašen je crvenim uzicama, a duga bijela čoha aplikacijama od raznobojnih rozeta i kružića. Smeđa halja (*aljina*) u Slavoniji je bila opremljena vunanim ili srmenim vrpčama. Od krzna su bogato ukrašeni pršnjaci i kožusi s rukavima, a *opaklija* je duga kabunica bez rukava. *Rekla*, pleteni i povaljani modri kaput s ukrasnim rubom nosi se još i danas. Na glavi je krznena šubara ili crni šešir tzv. škrlak, škrljak, kapa, užeg ili šireg oboda.

Ženska nošnja dijeli se na panonskome području u četiri cjeline. Nošnja Z dijela toga područja pojavljuje se u brojnim inačicama, a glavni su dijelovi kratko opleće dugih rukava, koji dopiru do vratnoga otvora (*rubuća*), nabrana krila, često zbijena u čvrste nabore i obično prišivena uz platneni prslučić te pregača (*zastor*, *fertun*). U Hrvatskome zagorju nošnja je od grubljega platna sa skromnim bijelim vezom, u Prigorju oko Zagreba ukrašena je utkanom prugom, tzv. parta, a prema Kupi je gusto crveno ili crno protkana. Oko Kupe rubuća je bez prsluka, sitno plisirana, a na rukavima su poprečni nabori. Suknjeni crveni pojas te prsluk (*frosluk*) ili krzneni kožulec upotpunjuju ruho. Bijeli ili smeđi kaput (*surka*) ukrašen je crvenim suknom i uzicama. Među oglavljima se ističu rogata kape raznih oblika, kojima žene pokrivaju glavu nakon udaje. Uobičajeni su i kupovni rupci te crvene svilene vrpce. Od nakita su najčešća staklena zrnca i nizovi koralja, tzv. *kraluš*.

Posavska se nošnja prostire nizvodno od Zagreba do ušća rijeka Une. Sastoji se od opleća, rubače i zastora, od fina lanena tkanja. Ruho je obilno, složeno u duboke, čvrste nabore, a na rukavima, zastoru i stražnjemu dijelu rubače izveden je utkani ures. U koloritu prevladava crvena boja, a oko Sunje se radi »bijelo po bijelom«. Stariji primjerci izvedeni su u geometrijskom ili stiliziranom biljnom ornamentu, a noviji u bujno oblikovanim cvjetovima. U koroti se nosi odjeća od običnoga platna. *Zobun*, dugi prsluk bez rukava baroknoga kroja, upotpunjuje svečano ruho. Djevojačko je obilježje *parta*, vrsta dijadema, dok udane žene pokrivaju kosu vezenom kapicom—*poculicom* i maramom—*pečom*, položenom na razne načine. Svilom vezeni ures na poculicama i pečama veoma je profinjen. Kao nakit služe nizovi koraljnih, odn. sedefnih zrna. U posavskoj nošnji očuvani su izvorni oblici stare slav. nošnje preoblikovani u baroknome stilu.

Slavonska nošnja pojavljuje se od Novske na Z, do Srijema na I. Nekadašnje laneno platno zamijenilo je pamučno, domaće izrade. Starinska duga rubina sastavljena je od oplećka i skuta. U novijoj varijanti to su odvojeni dijelovi ruha. Široki rukavi ukrašeni su uzduž, a na skutima su izvezeni stupovi između nabora. Starinska rubina (*odnjica*, *vezenka*) s

ČOHA IZ VELIKE GORICE, XIX. st. Zagreb, Etnografski muzej

crvenim, modrim i crnim vezom, te rasplitom ili bijelim priplitom, opasana je vunenom tkanicom, a uz nju se nosi suknena pregača s resama (*tregač*, *zapreg*), koja je u svečanoj nošnji protkana srmom. Oko pleća je bijela marama ili šarena *zejtinka*, a na glavi bijela krpa ili karirana marama, položena povrh kapice kojom žene pokrivaju kosu. Zimi se nosi krzneni kožušak sa zrcalcima ili duži kožuh s rukavima, suknena aljina ili pletena rekla. Najsvetanije ruho od vrlo tankoga pamučnoga ili domaćege svilenog tkanja izvezeno je zlatom, srebrom ili šarenom svilom, a također i marama koja se nosi oko vrata te pregača, često napravljena od kupovne svile. Mlade nevjestice, koje glavu omataju vezenom maramom (*šamija*, *zlàtara*) i djevojke, koje su počesljane u široku pletenicu s cvijećem, kite se velikim i malim dukatima.

MARAMA IZ OKOLICE ĐAKOVA, XIX. st. Zagreb, Etnografski muzej